

Auschwitz), essi non possono essere sottaciuti, né si può raccontarli come in una storia; non si possono neanche scavalcare: bisogna affrontarli faccia a faccia.

[...] Probabilmente avevo bisogno di questi trent'anni. Tornando a casa da Auschwitz ho vissuto una vita normale, che per me ha significato tornare sui banchi di scuola. La vita mi è venuta incontro prodiga di doni: i film americani, che non potevamo vedere durante la guerra, il jazz, la possibilità di sedere in un bar a bere un vermut (che costava relativamente poco); e poi le ragazze, gli amori. Si può dire, dunque, che io abbia dimenticato Auschwitz. Non l'ho rimossa, come si dice in psicologia; riesco a vederla come un aneddoto nel senso stretto della parola, un aneddoto che si può raccontare. Di quegli avvenimenti parlo come un vecchio combattente. Con quelle storie ho avuto successo e non ne ho provato alcuna vergogna. E' passato molto tempo prima che diventassi, diciamo così, un uomo maturo. Altro tempo è trascorso prima di decidere di diventare uno scrittore e poi altro ancora perché capissi che cosa vuol dire. Ho dovuto compensare le mie lacune culturali in un luogo in cui i libri non si trovavano, perché quelli che mi interessavano erano al macero oppure non venivano più stampati. In tempi più recenti ho avuto bisogno di tempo affinché, come ho già detto, potessi elaborare le tecniche e la mia forma mentis di scrittore. Ci sono voluti ben trent'anni. Molti. Eppure ne ho una forte nostalgia, sono stati bei tempi.

Imre Kertész

(da una registrazione a Festivaletteratura di Mantova)

Those who wanted to survive Auschwitz had to do so as bad people. The words of humanism - such beautiful human words as love, friendship, solidarity - were a true failure there.

For this reason I have sought to create a new language in my book Fateless. I call this new language atonal, in parallel with the atonality which occurs in music when the social consensus is disintegrated.

I believe that the task of the contemporary European is to feel the necessity of giving new content to the words of humanism.

I have tried to contribute something in this way since I began to write.

I have spent many years becoming a mature man, others becoming a writer and still others trying to understand what it means to be a writer; nonetheless I feel a strong nostalgia for those times, because they have been beautiful.

jelent, hogy ha erről a bizonyos húsz percről beszélünk (az Auschwitzba érkezés húsz perce), ez nem hagyható ki, nem beszélhető el és nem ugorható át, hanem ezzel a húsz perccel szembe kell nézni.

[...] Valószínűleg szükségem volt erre a harminc évre. Hazatérve Auschwitzból normális életet éltem, ami azt jelentette, hogy visszatértem az iskolapadba. Nagyon gazdag kínálattal jött felém az élet: az amerikai filmek, amiket nem láthatunk a háború alatt; a jazz; az, hogy az ember beülhet egy bárba és ihat egy vermutot viszonylag olcsón; meg a lányok, a szerelmek. Tehát azt lehet mondani, hogy Auschwitzot elfelejtettem. Nem elfojtottam, ahogy azt a pszichológia mondja, hanem a szó szoros értelmében egy anekdotának láttam, amiről lehet beszélni. Ezekről az élményekről úgy beszélek, mint egy öreg harcos. Ezekkel a történetekkel tetszést arattam, semmi szégyent nem éreztem. Nagyon hosszú időnek kellett eltelnie ahhoz, amíg - hogy úgy mondjam - érett férfivé váltam. És aztán megint időnek kellett eltelnie ahhoz, hogy elhatározzam, író leszek, és megint hosszú időt vettem igénybe, amíg felfogtam, hogy ez mit jelent. Be kellett hoznom a műveltségemben jelentkező hiányokat, mindezt egy olyan helyen, ahol nem lehetett könyveket kapni, mert mindazon könyvek, amelyek érdekelték, éppen zúzdában voltak vagy nem adták ki őket. Újabb időre volt szükségem ahhoz, hogy írói felfogásomat, írói technikáimat kidolgozzam. Ez bizony harminc évett vett igénybe. Nagyon sok. De mégis nagy nosztalgiát érzek, szép idők voltak ezek.

Kertész Imre

(részlet egy a Mantovai Irodalmi Fesztiválon készített hangfelvételtől)

